

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ ในบ้านแพะเจริญ ตำบลนาทราย อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยวิธีการเชิงปรากฏการณ์วิทยา (phenomenological) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และสังเกตแบบมีส่วนร่วมในประชากรซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ 1 ครอบครัว เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) จำนวน 9 ราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้นำชุมชนต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ ด้านการรู้จัก ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มของพฤติกรรม ในบ้านแพะเจริญ ตำบลนาทราย อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2548 ถึงเดือนมิถุนายน 2549 โดยผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากผลการศึกษา ทัศนคติของผู้นำชุมชนต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์ ด้านการรู้จัก ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มของพฤติกรรม จะเห็นได้ว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ผู้นำชุมชนได้ให้ความหมายของโรคเอดส์ อาการ การติดต่อ การรักษา และการป้องกันโรคเอดส์ได้ ในด้านการติดต่อ ยังมีความคิดว่าโรคเอดส์ติดต่อได้โดยโคเคน ยุงกัด ติดต่อทางบาดแผล น้ำเหลือง น้ำหมูก น้ำลาย การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำแก้วเดียวกับผู้ป่วยเอดส์หรือคนในครอบครัวของผู้ป่วยเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ได้รับฟังมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ แจ่งในที่ประชุมในบางครั้ง แต่ยังไม่เคยได้รับการอบรมโดยตรง

ในด้านการรู้จัก คิดว่า ภรรยา ลูก และคนในครอบครัวจะต้องเชื้อเอดส์จากผู้ป่วยเอดส์ และสามารถถ่ายทอดเชื้อเอดส์สู่คนอื่นที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วย จากการที่ผู้นำชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ไม่ถูกต้อง ลึกซึ้งเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะของผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ได้ เกิดแนวคิดไม่ถูกต้องต่อโรคเอดส์ ทำให้มีทัศนคติไม่ดีต่อโรคเอดส์

ด้านความรู้สึก ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวไม่มั่นใจ ไม่ปลอดภัย มีความรู้สึกกลัว รังเกียจ อึดอัด ที่ต้องพบปะพูดคุย ทำงาน รับประทานอาหาร และถ้าต้องอาศัยอยู่ใกล้กับบ้านผู้ป่วยเอดส์ ส่งผลให้ ด้านแนวโน้มของพฤติกรรม มีพฤติกรรมที่แสดงออกว่ารังเกียจ ไม่ยอมรับ หลีกเลียง และปฏิเสธที่จะติดต่อยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งบริบทของบ้านแพะเจริญเป็นหมู่บ้านชนบท มีความเชื่อ

เรื่องญาติ และจารีตประเพณีเก่าๆ ที่สืบทอดกันมา และอยู่ห่างไกลจากความเจริญ การคมนาคมลำบาก ทำให้ยากต่อการได้รับสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ เนื่องจากปัจจุบันวัยแรงงานได้ไปรับจ้างต่างจังหวัด และต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จะมีแต่ผู้สูงอายุและเด็กอาศัยอยู่ ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าว จะไม่สนใจต่อข้อมูลข่าวสารต่างๆ และยึดติดกับความเชื่อ และความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และมีความคิดว่าผู้ป่วยเอดส์ คือคนที่มีไม่ดี มีพฤติกรรมทางเพศไม่ดี ทำให้มีความรู้สึกไม่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์

จากพฤติกรรมของผู้นำที่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว ทำให้มีครอบครัวอื่นๆ ในหมู่บ้านปฏิเสธที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ป่วยเอดส์ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุมาก เป็นคนรุ่นเก่าที่ยึดติดกับความคิดเห็นของตนเอง และปิดตัวเองที่จะเปิดรับสื่อต่างๆ เรื่องการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ ปฏิกริยาดังกล่าวได้พูดต่อปากกันและปฏิบัติคล้ายกัน โดยให้เหตุผลว่าเป็นการป้องกันตัวเองและครอบครัวจากการติดเชื้อเอดส์ ในการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ผู้นำชุมชนและชาวบ้านใช้เหตุผลของตัวเองในการตัดสินใจ มากกว่าใช้ข้อมูลด้านวิชาการ แต่ได้มีผู้นำชุมชนบางคน ที่มีระดับการศึกษาที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ที่ถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว รู้สึกเข้าใจ เห็นใจ ได้คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือในทุกด้าน และเป็นตัวประสาน สร้างความเข้าใจระหว่างชาวบ้านกับผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว จากการที่ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ป่วยเอดส์นั้นได้ส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว ทำให้ต้องทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้ป่วยเอดส์ต้องย้ายตนเองออกจากหมู่บ้าน ภรรยาผู้ป่วยเอดส์คิดทำร้ายตนเองเพื่อหนีปัญหา และบุตรผู้ป่วยเอดส์ต้องออกจากโรงเรียน ไม่มีคนจ้างให้ไปทำงาน ทำให้ครอบครัวต้องขาดรายได้ที่มาเลี้ยงดูครอบครัว ในด้านผู้ป่วยเอดส์และภรรยา ต้องการแค่อยากให้ผู้ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน เข้าใจ เห็นใจ และยอมรับตนเองและครอบครัวเท่านั้น เพื่อจะได้มีกำลังใจที่ต่อสู้กับโรคร้าย และใช้ชีวิตปกติสุขต่อไป

จะเห็นได้ว่าจากการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกัน ก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจ มีความรู้สึก หรือมีแนวความคิดแตกต่างกันนั่นเอง ดังนั้นส่วนประกอบทางด้านความคิด หรือความรู้ ความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้ จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล อาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกันทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการเรียนรู้

ดังนั้นหากผู้นำชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ ตระหนักถึงปัญหา และให้ความสำคัญของโรคเอดส์ ก็จะสามารรถแก้ไขปัญหาเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษา พบว่าผู้นำชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่ถูกต้องมีทัศนคติไม่ดีต่อโรคเอดส์ โดยเฉพาะด้านการติดต่อ ยังมีความคิดว่าโรคเอดส์ ติดต่อกันได้ โดยโคคนยุกัด การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำแก้วเดียวกับผู้ป่วยเอดส์หรือคนในครอบครัวของผู้ป่วยเอดส์ คิดว่าและสมาชิกในครอบครัวจะต้องเชื้อเอดส์จากผู้ป่วยเอดส์ และสามารถถ่ายทอดเชื้อเอดส์สู่คนอื่นที่มีการปฏิสัมพันธ์ด้วย จากผลการศึกษาดังกล่าว ควรดำเนินการดังนี้

1. หน่วยงานทางสาธารณสุขควรมีการอบรมให้ความรู้ เรื่องโรคเอดส์แก่ผู้นำชุมชน โดยเฉพาะด้านการติดต่อของโรคเอดส์ และการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ ว่าการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์นั้นไม่ทำให้ติดโรคเอดส์ แต่อาจจะทำให้ติดเชื้อที่เกิดจากโรคที่สัมผัสกับผู้ป่วยเอดส์ เช่น วัณโรค เพื่อที่ผู้นำชุมชนจะได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่าง ในการอยู่ร่วมกับผู้ป่วยเอดส์ และสามารถให้ความรู้คำแนะนำกับสมาชิกในชุมชนได้

2. ในการวางแผนการพัฒนาศักยภาพ ผู้นำชุมชน ด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ในการดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์และครอบครัว ควรให้ผู้นำชุมชน มีส่วนในการจัดทำแผนงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ในหมู่บ้านของตนเอง ให้มีการมองปัญหา การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยจัดเวทีชาวบ้าน จับเข้าคุยกันเรื่องปัญหาเอดส์ ในชุมชน สรุปผลการประชุม และจัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ในชุมชน เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย เพื่อขอสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร และเอกสารทางวิชาการ

3. ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ในชุมชน ควรมีการประสานงานร่วมมือกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะผู้นำชุมชน ข้อมูลที่ได้ อาจไม่ครอบคลุมในกลุ่มประชากรกลุ่มอื่น เช่น ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์เด็กเล็ก หรือชาวบ้าน ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณร่วมด้วย

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่และในเฉพาะผู้นำชุมชนเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในหมู่บ้าน ตำบลอื่นๆ ด้วย เพื่อให้มีการนำผลการศึกษาไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง และครอบคลุมมากขึ้น